

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

***EMOȚIILE SOCIALE. DESPRE RUȘINE, VINOVĂȚIE, REGRET
ȘI DEZAMĂGIRE. BUCUREȘTI, EDITURA TRITONIC, 2020.
SEPTIMIU CHELCEA***

Ana Maria Nițu

Sociologie Românească, 2022, vol. 20, Issue 2, pp. 226-228

<https://doi.org/10.33788/sr.20.2.16>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Asociația Română de Sociologie

**EMOȚIILE SOCIALE. DESPRE RUȘINE,
VINOVĂȚIE, REGRET ȘI DEZAMĂGIRE.
BUCUREȘTI, EDITURA TRITONIC, 2020.
SEPTIMIU CHELCEA**

Ana Maria NIȚU¹

Abstract

The current paper is a review on Septimiu Chelcea's book *Emoții sociale. Despre rușine, vinovăție, regret și dezamăgire* [Social Emotions. About shame, guilt, regret and disappointment], Bucharest, Tritonic Publishing House, 2020. Chelcea's work captures the plurality of social emotions and their role in sociology and psychosociology as well as social and cultural theory. He explores auto reflexive secondary social emotions such as shame, guilt, regret and disappointment to emphasize the importance of the study of social emotions especially in the sociological field. The review includes an overview on the main introductory theories as well as the theories on each of the social emotions included in the study.

Keywords: Chelcea, social emotions, sociology of emotions, social theory of emotions.

Putem argumenta faptul că în orice societate, din punct de vedere sociologic, există o serie de categorii de comportamente, trăiri, fenomene care sunt fundamentale și lămuritoare în ceea ce privește viața socială, iar acestea sunt deseori studiate și cercetate în studiile sociologice recente. Unul dintre aceste concepte, mai puțin studiat în domeniul sociologiei românești, este chiar emoțiile, fără de care, conform lui Septimiu Chelcea (p. 9), „viața socială ar fi imposibilă”. Viața socială este dominată de interacțiuni sociale și schimburi sociale, iar la baza acestora, pe lângă o lungă serie de elemente, stau emoțiile. Natura socială a emoțiilor și originea acestora în relațiile sociale reprezintă o concluzie clară în studiul sociologic al emoțiilor.

Lucrarea *Emoții sociale. Despre rușine, vinovăție, regret și dezamăgire* a profesorului Septimiu Chelcea prezintă o adordare inedită și necesară în spațiul sociologiei românești, aducând în discuție tema emoțiilor sociale într-o perspectivă nemaîntâlnită până acum în România. Profesorul Septimiu Chelcea începe

¹ Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Institutul Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”, Academia Română, București, ROMÂNIA. E-mail: ana.nitu@drd.unibuc.ro.

discuția teoretică asupra emoțiilor prin prezentarea diferitelor teorii atât din spațiul internațional, cât și din spațiul românesc, privind operaționalizarea conceptului de emoție, modul în care acest concept a fost folosit în diferite domenii de studiu, dar și felul în care emoțiile sunt clasificate și implicațiile pe care acestea le au la nivelul mai multor procese din viața oricărui individ precum socializarea.

În prima parte a cărții sunt prezentate o serie de repere teoretice, începând cu modul în care emoțiile sunt un element principal al psihosociologiei, modul în care emoțiile au ajuns să fie studiate, atât în plan local, cât și internațional, dar și diferitele moduri de abordare a emoțiilor, fie din punct de vedere cognitiv, fie cultural sau social. Profesorul Chelcea prezintă și diferite clasificări ale emoțiilor, accentuând faptul că această încercare de categorisire reprezintă o controversă încă actuală în acest domeniu de studiu. Astfel, de-a lungul timpului au existat diferiți teoreticieni care au clasificat aceste emoții, împărțindu-le în emoții primare, secundare, dar și negative sau pozitive, în funcție de o serie de criterii care deseori sunt reprezentate de elemente externe. Lucrarea aduce în discuție și emoțiile autoreflexive reprezentate de emoții care implică reflexia asupra sinelui, concentrându-se pe emoțiile de mândrie, rușine, jenă sau vinovăție pe care le va aprofunda ulterior.

Cartea prezintă o serie de teorii ce implică emoțiile, modul în care acestea apar, ne influențează interacțiunile și viața socială. Printre acestea putem menționa teoriile psihofiziologice, precum teoria James-Lange care explică emoțiile pe baza factorilor biologici. Cele mai importante teorii asupra emoțiilor sunt însă cele sociologice care diferă în funcție de modul de abordare, respectiv macrosociologic și microsociologic, în funcție de metodele utilizate, calitative sau cantitative; de modul de orientare, pozitivistă sau antipozitivistă; dar și în funcție de modul în care emoțiile sunt explicate, prezise sau descrise.

În a doua parte, cartea este împărțită în trei capitole care se concentrează pe cele patru emoții pe care Septimiu Chelcea le aprofundează în analiza sa, respectiv: rușinea, vinovăția, regretul și dezamăgirea.

Septimiu Chelcea produce o sinteză importantă în domeniul sociologiei, bazată pe o gamă largă de teorii asupra rușinii și vinovăției, dar și concretizează o conceptualizare a acestor două emoții. Aduce explicații asupra modului în care acestea ajung să apară, dar și despre relația cu alte tipuri de emoții. Acesta explică diferența dintre emoția de vinovăție, care apare mai degrabă într-un spațiu privat, rușinea fiind asociată spațiului public, dar și diferența dintre rușine care apare din interiorul nostru, din focalizarea pe sine, în vreme ce vinovăția apare în urma unui comportament. Septimiu Chelcea pune accentul pe emoții autoreflexive, prin intermediul aprofundării analizei asupra celor două emoții relativ similare, vinovăția și rușinea. Aduce în discuție un concept intrigant, și anume emoțiile vicariante, termen introdus recent în literatura de specialitate, acestea fiind expuse ca acele trăiri afective produse de observarea emoțiilor altor persoane asupra cărora au acționat anumiți stimuli.

Două alte emoții explorate teoretic în cadrul lucrării sunt regretul și dezamăgirea. Sunt introduse repere teoretice, dar și o tipologie a regretelor în funcție de motivele apariției acestei emoții, precum oportunitățile viitoare, cele din trecut sau inacțiunea. Ulterior este analizată legătura, dar și diferența dintre regret și dezamăgire, două emoții interconectate, cea din urmă fiind expusă ca fiind „fără limite naționale, de clasă socială sau de apartenență politică, religioasă sau de gen” (p. 210).

Astfel, tabloul celor patru emoții – rușinea și vinovăția, regretul și dezamăgirea – este completat într-un mod armonios de către profesorul Chelcea, oferindu-ne o sinteză asupra teoriilor și modurilor în care aceste emoții au fost expuse și explicate de-a lungul timpului, evidențiind cele mai importante abordări din literatura de specialitate. Acesta reușește să aducă în atenția publicului larg, precum și a sociologiei românești o temă importantă, și anume emoțiile sociale, accentuând nevoia unei sociologii a emoțiilor.

Referințe

Chelcea, S. (2020). *Emoțiile sociale. Despre rușine, vinovăție, regret și dezamăgire*. București: Tritonic.